

Μάιος (Majus) Μάης

Στράτος Θεοδοσίου και Μάνος Δανέζης

Επίκουροι καθηγητές Αστροφυσικής
Τμήμα Φυσικής-Πανεπιστήμιο Αθηνών

Ο Μάιος είναι σήμερα ο πέμπτος μήνας του ημερολογίου μας με διάρκεια 31 ημερών, ενώ αρχικά ήταν ο τρίτος μήνας του δεκάμηνου αρχαίου ρωμαϊκού ημερολογίου.

Η ονομασία του προέρχεται από τη Maja (Μάγια), την αρχαία ρωμαϊκή θεότητα, το όνομα της οποίας προέρχεται από την αρχαία ελληνική λέξη μαία που σημαίνει τροφός, μητέρα, συνεπώς, ως θεότητα συμβόλιζε τη γονιμότητα της γης. Τη Μάγια τιμούσαν οι Ρωμαίοι με ειδικές γιορτές την Πρωτομαγιά θυσιάζοντας στον βωμό της γουρουνάκια.

Αργότερα η θεά Μάγια ταυτίστηκε με την ελληνική νύμφη Μαία, την ομορφότερη από τις Ατλαντίδες, μητέρα του θεού Ερμή στον οποίο κυρίως αφιερώθηκε αυτός ο μήνας (Πλούταρχος, Βίος Νουμά, 19).

Σύμφωνα πάλι με τον Πλούταρχο, η ονομασία του Μαΐου μπορεί να προέρχεται από τη λέξη *Major*, που είναι ο συγκριτικός βαθμός του επιθέτου *magnus* (*magnus-major-maximus*=μέγας-μείζων-μέγιστος), ενώ ο Οβίδιος αναφέρει ότι η ονομασία του παράγεται από το *Majestas*, που σημαίνει μεγαλειότητα. Πάντως η ονομασία Maja είναι το θηλυκό του Majus, που θεωρείται αρχαιότερος τύπος του Magnus. Άλλοι, τέλος, θεωρούν ότι ο Μάιος ήταν αφιερωμένος στους Majores, στους ένδοξους αρχαίους προγόνους και από αυτούς πήρε την ονομασία του.

Στην αρχαία Ρώμη, κατά τη διάρκεια του μηνός Μαΐου ετελούντο ιερές γιορτές προς τιμήν της πηγαίας νύμφης Ηγερίας (Egeria), σε ανάμνηση των πολύτιμων συμβουλών της προς τον βασιλιά Νουμά Πομπίλιο, οι οποίες αφορούσαν τις θρησκευτικές μεταρρυθμίσεις που αυτός εισήγαγε στο ημερολόγιο.

Ειδικά την 1η και 2η ημέρα του Μαΐου συνεχίζονταν τα Φλοράλια, που ο εορτασμός τους άρχιζε στη Ρώμη στις 28 Απριλίου. Επίσης την 1η Μαΐου οι Ρωμαίοι τιμούσαν την Bona Dea, την Αγαθή θεά, με την ιδιομορφία ότι στον πανηγυρισμό δεν παρευρισκόταν κανένας άντρας.

Οι Ρωμαίοι την 9η, 11η και 13η Μαΐου τελούσαν τα Lemuria (Μειλίχια), εορτές προς γαλήνευση των σκιών των νεκρών. Θεσπίστηκαν μετά τον φόνο του Ρώμου από τον Ρωμύλο, όταν η σκιά του νεκρού Ρώμου πλανιόταν στα αγαπημένα του μέρη.

Στους Ειδούς του Μαΐου στη Ρώμη, οι αδελφοί Αρουάλεις, ο σύλλογος των δώδεκα ιερέων, τελούσε, τουλάχιστον μέχρι τον 4ο μ.Χ. αιώνα, λιτανείες με τραγούδια και χορούς στην ύπαιθρο υπέρ ευφορίας των καρπών των δέντρων και των αγρών της Ρώμης (Varro, De Ling. Latin. V, παρ. 85). Οι δώδεκα ιερείς σ' αυτές τις λιτανείες έφεραν στεφάνια από στάχια με λευκές μάλλινες ταινίες (*infulae*). Οι μεγάλες ετήσιες αυτές γιορτές ονομάζονταν Αμπαρβάλια ή Αρουάλεια και κατά τη διάρκειά τους οι ιερείς θυσίαζαν στους θεούς ένα χοίρο, ένα ταύρο και μία αμνάδα (θηλυκό πρόβατο μικρής ηλικίας).

Κατά τον μήνα Μάιο, στην αρχαία Ρώμη, ετελείτο μια γενική γιορτή με την ονομασία «Μαΐουμάς» προς τιμήν της Μαίας, προστάτιδας της γονιμότητας της γης και των καρπών της. Κατάλοιπα της γιορτής αυτής υπήρχαν σε πόλεις και χώρες της Ανατολής (Αντιόχεια, Συρία) την περίοδο των βυζαντινών χρόνων. Ειδικά στη Συρία ο Μαΐουμάς ήταν γιορτή ανάλογη προς τις πάνδημες γιορτές του Διόνυσου και της Αφροδίτης και

ετελείτο μάλλον τον μήνα Αύγουστο. Επί Λέοντος Δ' (775-790) γιορταζόταν και στην Κωνσταντινούπολη με την ονομασία Βρυτά.

Οι Ρωμαίοι θεωρούσαν τον Σείριο, το λαμπρότερο άστρο του Μεγάλου Κυνός, αλλά και του νυκτερινού ουρανού, ως υπαίτιο διαφόρων ασθενειών και ότι έφερνε κατά τη διάρκεια του Αυγούστου τις ιδιαίτερα θερμές ημέρες (κυνικά καύματα). Γι' αυτό τον λόγο προσπαθούσαν να τον εξευμενίσουν, θυσιάζοντας προς τιμήν του σκύλους με ξανθωπό κυρίως τρίχωμα. Οι θυσίες αυτές γίνονταν κατά τη διάρκεια τριών σημαντικών γιορτών, που είχαν καθιερωθεί στο εορτολόγιο γύρω στο 238 π.Χ., προς το τέλος Απριλίου και κατά τη διάρκεια του Μαΐου, όταν ο Ήλιος άρχιζε ήδη να πλησιάζει τον Σείριο. Η πρώτη ήταν τα Vinalia priora που γιορτάζονταν, όπως είδαμε, στις 22 Απριλίου. Η δεύτερη ήταν τα Floralia, για την πλούσια άνθιση των δέντρων και την ωρίμανση των καρπών τους. Τα Floralia γιορτάζονταν στη Ρώμη από 28 Απριλίου έως 2 Μαΐου. Τέλος, η τρίτη γιορτή ήταν τα Robigalia, προς τιμήν της θεάς Robigo (Ερυσίβη), για να προφυλάξει τα δημητριακά από την ερυσίβη (στάχτιασμα) του σίτου και από άλλες ασθένειες.

Η Ρωμαϊκή Σύγκλητος πρότεινε τη μετονομασία του Μαΐου σε Κλαύδιο (Claudius), κατά προσφιλή συνήθειά της προς τους εκάστοτε ισχυρούς της Ρώμης και ιδιαίτερα τους εκάστοτε αυτοκράτορες. Η ονομασία αυτή όμως δεν επεκράτησε.

Το όνομά του πάντως ο ελληνικός λαός το συσχετίζει με τα μάγια, από παρετυμολογική κυρίως επίδραση (Μάης-μάγια) και γι' αυτό θεωρεί τον μήνα Μάη μαγεμένο. Από το γεγονός αυτό προέρχονται πολλές προλήψεις, όπως ότι δεν πρέπει να γίνονται γάμοι τον Μάιο, ούτε να επιχειρείται σοβαρή εργασία αυτόν τον μήνα: *«Μάη μήνα μη φυτέψεις, Μάη να μην παντρευτείς».*

Επίσης οι τυχαίες ραγδαίες βροχές κατά τον μήνα Μάιο, επειδή είναι καταστρεπτικές για τα χλωρά ακόμα σιτηρά και για το μαζεμένο τριφύλλι, θεωρούνται κακός οиωνός. Γι' αυτό ο ελληνικός λαός λέει: *«Στον καταραμένο τόπο, Μάη μήνα βρέχει».*

Ωστόσο, ο λαός μας δίνει στον Μάιο ή Μάη ονομασίες που γενικά προέρχονται από την ανθισμένη ανοιξιιάτικη φύση. Έτσι τον ονομάζει: *Πράσινο, Κερασάρη, Τριανταφυλλά, Λούλουδο, Πενταδείλινο και Καλομηνά.*

Βιβλιογραφία

Στράτος Θεοδοσίου-Μάνος Δανέζης: Η Οδύσσεια των ημερολογίων, Εκδόσεις Διάυλος, Αθήνα 1995.